

Opšta deklaracija o pravima čovjeka

Usvojena i proklamirana rezolucijom Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 217A

(III) od 10. decembra 1948.g. ratifikovana Sl. I. br. 7/1971.

UVOD

BUDUĆI da su priznavanje urođenog dostojanstva i jednakih i neotuđivih prava svih članova ljudske porodice temelj slobode, pravde i mira u svijetu,

BUDUĆI da su nepoštovanje i preziranje prava čovjeka imali za posljedicu akte, koji

su grubo vrijeđali savjest čovječanstva, i budući da je stvaranje svijeta u kojem će ljudska bića uživati slobodu govora i vjerovanja i slobodu od straha i nestašice bilo proglašeno kao najviša težnja običnih ljudi,

BUDUĆI da je važno da prava čovjeka budu zaštićena vladavinom prava, da čovjek ne bude primoran da kao posljednjem sredstvu pribjegne pobuni protiv tiranije i ugnjetavanja,

BUDUĆI da je bitno da se unapređuje razvoj prijateljskih odnosa između naroda,

BUDUĆI da su narodi Ujedinjenih nacija ponovo potvrdili u Povelji svoju vjeru u osnovna prava čovjeka, u dostojanstvo i vrijednost čovjekove osobe i u ravnopravnost muškaraca i žena i pošto su odlučili da unapređuju društveni napredak i bolji društveni standard u široj slobodi,

BUDUĆI da su se Države Članice obavezale da, u saradnji s Ujedinjenim nacijama, postignu unapređenje opšteg poštovanja čovjekovih prava i osnovnih sloboda i njihovo održavanje,

BUDUĆI da je zajedničko razumijevanje tih prava i sloboda od najveće važnosti za puno ostvarenje te obaveze,

GENERALNA SKUPŠTINA PROGLAŠAVA

OVU OPŠTU DEKLARACIJU O PRAVIMA ČOVJEKA kao zajedničko mjerilo postizanja za sve narode i sve države radi toga da bi svaki pojedinac i svaki organ društva, imajući ovu Deklaraciju stalno na umu, težili da učenjem i odgojem doprinesu poštovanju ovih prava i sloboda i da bi progresivnim nacionalnim i međunarodnim mjerama osigurali njihovo opšte i djelotvorno priznavanje i održavanje, kako među narodima samih Država Članica, tako i među narodima onih područja koja su pod njihovom nadležnošću.

Član 1.

Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima. Ona su obdarena razumom i svijješću i trebaju jedni prema drugome postupati u duhu bratstva.

Član 2.

Svakome su dostupna sva prava i slobode navedene u ovoj Deklaraciji bez razlike bilo koje vrste, kao što su rasa, boja, pol, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno porijeklo, imovina, rođenje ili drugi pravni položaj. Nadalje, ne smije se praviti nikakva razlika na osnovu političkog, pravnog ili međunarodnog položaja zemlje ili područja kojima neka osoba pripada, bilo da je ovo područje nezavisno, pod starateljstvom, nesamoupravno, ili da se nalazi ma pod kojim drugim ograničenjima suverenosti.

Član 3.

Svako ima pravo na život, slobodu i ličnu sigurnost.

Član 4.

Niko ne smije biti držan u ropstvu ili ropskom odnosu; ropstvo i trgovina robljem zabranjuje se u svim njihovim oblicima.

Član 5.

Niko ne smije biti podvrgnut mučenju ili okrutnom, nečovječnom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju.

Član 6.

Svako ima pravo da svagdje pred zakonom bude priznat kao osoba.

Član 7.

Svi su pred zakonom jednaki i imaju pravo, bez ikakve diskriminacije, na jednaku zaštitu zakona. Svi imaju pravo na jednaku zaštitu protiv bilo kakve diskriminacije kojom se krši ova

Deklaracija i protiv svakog podsticanja na takvu diskriminaciju.

Član 8.

Svako ima pravo na djelotvorna pravna sredstva putem nadležnih nacionalnih sudova zbog djela kojima se krše osnovna prava koja su mu podijeljena u ustavu ili zakonu.

Član 9.

Niko ne smije biti podvrgnut samovoljnom hapšenju, zatvoru ili izgonu.

Član 10.

Svako ima pravo da ga u punoj jednakosti pošteno i javno sasluša nezavisan i nepristran sud, radi utvrđivanja njegovih prava i obaveza i bilo kakve krivične optužbe protiv njega.

Član 11.

(1) Svako ko je optužen za krivično djelo ima pravo da se smatra nevinim dok se na osnovu zakona krivnja ne dokaže na javnom pretresu na kojem je imao sve garancije potrebne za svoju odbranu.

(2) Niko se ne smije smatrati krivim za krivično djelo na osnovu bilo kakvog čina ili propusta koji nisu predstavljali krivično djelo, u smislu nacionalnog ili međunarodnog prava, u vrijeme kada su oni bili počinjeni. Isto tako ne smije se izricati teža kazna od one koja se mogla primjeniti kada je krivično djelo počinjeno.

Član 12.

Niko ne smije biti izvrnut samovoljnom miješanju u njegov privatni život, porodicu, dom ili prepisku, niti napadajima na njegovu čast i ugled. Svako ima pravo na zaštitu zakona protiv ovakvog miješanja ili napada.

Član 13.

(1) Svako ima pravo na slobodu kretanja i izbora stanovanja unutar granice svake države.

(2) Svako ima pravo da napusti bilo koju zemlju, uključujući svoju vlastitu i da se vrati u svoju zemlju.

Član 14.

(1) Svako ima pravo da traži i uživa u drugim zemljama utočište pred progonima.

(2) Na to se pravo niko ne može pozivati u slučaju progona koji su zaista izazvani nepolitičkim zločinima ili postupku protivnom ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda.

Član 15.

(1) Svako ima pravo na državljanstvo.

(2) Niko ne smije samovoljno biti lišen svog državljanstva niti mu se smije odreći pravo da promijeni svoje državljanstvo.

Član 16.

(1) Punoljetni muškarci i žene, bez ikakvih ograničenja u pogledu rase, državljanstva ili vjere, imaju pravo da sklope brak i da osnuju porodicu. Oni su ravnopravni prilikom sklapanja braka, za vrijeme njegovog trajanja i prilikom njegovog razvoda.

(2) Brak se sklapa samo uz slobodan i potpun pristanak onih koji namjeravaju stupiti u brak.

(3) Porodica je prirodna i osnovna društvena jedinica i ima pravo na zaštitu društva i države.

Član 17.

(1) Svako ima pravo da sam posjeduje imovinu, a isto tako da je posjeduje u zajednici s drugima.

(2) Niko ne smije samovoljno biti lišen svoje imovine.

Član 18.

Svako ima pravo na slobodu misli, svijesti i vjere; to pravo uključuje slobodu da se promjeni vjera ili vjerovanje i slobodu da se, bilo pojedinačni ili u zajednici s drugima, javno ili privatno, ispoljava vjera ili uvjerovanje učenjem, vršenjem, obredima i održavanjem.

Član 19.

Svako ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja, ovo pravo obuhvaća slobodu mišljenja bez tuđeg mišljenja, a isto tako i traženje, primanje i saopćavanje obavještenja i ideja bilo kojim sredstvima i bez obzira na granice.

Član 20.

(1) Svako ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja.

(2) Niko ne može biti primoran da pripada nekom udruženju.

Član 21.

(1) Svako ima pravo da sudjeluje u upravi svoje zemlje, neposredno ili preko slobodno izabраниh predstavnika.

(2) Svako ima pravo na jednak pristup javnim službama u svojoj zemlji.

(3) Volja naroda treba da bude osnova vladine vlasti, ta volja treba da se izražava na

povremenim i istinskim izborima koji treba da se sprovode opštim i jednakim pravom glasa, tajnim glasanjem ili odgovarajućim postupcima slobodnog glasanja.

Član 22.

Svako, kao član društva, ima pravo na socijalno osiguranje i pravo da ostvaruje ekonomska, socijalna i kulturna prava neophodna za svoje dostojanstvo i za razvoj svoje ličnosti, putem državne pomoći i međunarodne saradnje, a u skladu s organizacijom i sredstvima svake države.

Član 23.

(1) Svako ima pravo na rad, na slobodan izbor zaposlenja, na pravične i povoljne uslove rada i na zaštitu o nezaposlenosti.

(2) Svako, bez razlike, ima pravo na jednaku platu za jednaki rad.

(3) Svako ko radi ima pravo na pravičnu i povoljnu naplatu koja njemu i njegovoj porodici osigurava čovjeka dostojnog opstanka i koja se, po potrebi, dopunjuje drugim sredstvima socijalne zaštite.

(4) Svako ima pravo da, radi zaštite svojih interesa, obrazuje sindikate i da stupa u njih.

Član 24.

Svako ima pravo na odmor i dokolicu, uključujući razumno ograničenje radnih sati i periodične plaćene praznike.

Član 25.

(1) Svako ima pravo na životni standard koji odgovara zdravlju i dobrobiti njega samoga i njegove porodice, uključujući hranu, odjeću, stan i liječničku njegu i potrebne socijalne usluge, kao i pravo na osiguranje za slučaj nezaposlenosti, bolesti, nesposobnosti, udovištva, starosti ili drugog pomanjkanja sredstava za život u prilikama koje su izvan njegove moći.

(2) Majka i dijete imaju pravo na naročitu brigu i pomoć. Sva djeca, rođena u braku ili van njega, treba da uživaju jednaku socijalnu zaštitu.

Član 26.

(1) Svako ima pravo na obrazovanje. Obrazovanje treba biti besplatno bar u osnovnim i nižim stepenima. Osnovno obrazovanje treba biti obavezno. Tehničko i stručno obrazovanje treba da bude opštepristupačno, a više obrazovanje treba također da bude svima pristupačno na osnovu sposobnosti.

(2) Obrazovanje treba da bude usmjereno na puni razvitak ljudske ličnosti i na učvršćivanju poštovanja čovjekovih prava i osnovnih sloboda. Ono treba da unapređuje razumijevanje, snošljivost i prijateljstvo među svim narodima, rasnim i vjerskim skupinama, i treba da unapređuje djelatnost Ujedinjenih naroda na održanju mira.

(3) Roditelji imaju prvenstveno pravo da biraju vrstu obrazovanja za svoju djecu.

Član 27.

(1) Svako ima pravo da slobodno sudjeluje u kulturnom životu zajednice, da uživa u umjetnosti i da učestvuje u naučnom napretku i u njegovim koristima.

(2) Svako ima pravo na zaštitu moralnih i materijalnih interesa koji proističu od bilo kojeg naučnog, književnog ili umjetničkog proizvoda kojem je on autor.

Član 28.

Svako ima pravo na društveni i međunarodni poredak u kojem prava i slobode izložene u ovoj Deklaraciji mogu biti potpuno ostvarene.

Član 29.

(1) Svako ima obaveze prema zajednici iz koje je jedino moguće slobodno i puno razvijanje njegove ličnosti.

(2) U vršenju svojih prava i sloboda svako treba da bude podvrgnut samo onim ograničenjima koja su određena isključivo u cilju osiguranja dužnog priznanja i poštovanja prava i sloboda drugih, u cilju zadovoljenja pravičnih zahtjeva morala, javnog poretka i opšteg blagostanja u demokratskom društvu.

(3) Ta prava i slobode ni u kojem slučaju ne mogu se primjenjivati protivno ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda.

Član 30.

Ništa se u ovoj Deklaraciji ne može tumačiti kao pravo ma koje države, skupine ili osobe da sudjeluje u bilo kojoj djelatnosti ili da vrši bilo kakvu djelatnost usmjerenu na uništenje bilo kojih ovdje izloženih prava i sloboda.